

UTSKRIFT 16 är ett temanummer som helt och hållet fokuserar på Kulturmiljö Hallands arkeologiska undersökningar i Söndrums socken under de senaste dryga femton åren. I grunden utgör boken de vetenskapliga fördjupningarna av våra två stora boplatsundersökningar i Albinsro/Trottaberg (RAÄ 108) år 2011 och Söndrums kyrkby (RAÄ 98:1) år 2013.

Istället för att behandla dessa båda lokaler som enskilda objekt valde vi att belysa dem i ett större, jämförande sammanhang. Detta innebär naturligt att en återkoppling till ett antal andra undersökningar i socknen blev av stor vikt, i syfte att lyfta diskussionen ytterligare.

Skeendena inom respektive lokal sätts in i ett lokalt såväl som i ett regionalt och överregionalt händelseförlopp. Av naturliga skäl upptar perioden yngre järnålder – tidig medeltid bokens lejonpart, men även mycket annat, såväl äldre som yngre, avhandlas. Läsaren hälsas välkommen till Söndrum – det södra hemmet!

BERÄTTELSEFRÅN DET SÖDRA HEMMET

Arkeologi i Söndrums socken

UTSKRIFT 16

**BERÄTTELSE FRÅN
DET SÖDRA HEMMET**

Arkeologi i Söndrums socken

Red. Per Wranning

Utskrift ges ut av Stiftelsen Hallands Länsmuseum, Kulturmiljö Halland

Detta är nr 16 i en löpande serie

Postadress: Kulturmiljö Halland, Bastionsgatan 3, 302 43 Halmstad

Telefon: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se

Hemsida: www.kulturmiljohalland.se

Form och Layout: Anders Andersson

©2019 Kulturmiljö Halland och författarna

ISBN 91-85720-62-3

Tryck: Åbergs tryckeri AB, Tomelilla 2019

Förord

Föreliggande utgåva av Utskrift är ett temanummer där vi helt och hållet fokuserar på Kulturmiljö Hallands olika grävinsatser i Söndrums socken de senaste femton åren. I grunden utgör denna publikation den vetenskapliga fördjupningen (rapportarbetets ”steg II”) av de två stora boplatsundersökningarna Albinsro/Trottaberg (RAÄ 108) år 2011 och Söndrums kyrkby (RAÄ 98:1) år 2013. Istället för att behandla dessa lokaler som enskilda objekt valde vi att sätta in dem i en större, jämförande kontext, vilket också innebar att en återkoppling och tillbakablick till ett antal andra undersökningsresultat i socknen blev av stor vikt i syfte att lyfta diskussionen ytterligare. På detta sätt skapas en avsevärt större möjlighet att beskriva, diskutera och tydliggöra händelserna inom respektive lokal och att sätta in dessa skeenden inte bara i ett lokalt utan även ett regionalt och överregionalt händelseförlopp. Av naturliga skäl upptar perioden yngre järnålder–tidig medeltid bokens lejonpart, men även mycket annat, såväl äldre som yngre, avhandlas.

Efter Anders Håkanssons inledande kapitel om Söndrum i historiska källor och kartor följer Lena Bjuggners presentation av Söndrums kyrka och alla dess olika skepnader allt sedan 1100-talet och fram till dags dato.

Därefter följer Linn Nordvalls och Stina Tegnheds summerande presentationer av de samlade undersökningsresultaten från RAÄ 108 respektive RAÄ 98:1 och 98:2.

Med avstamp i de hus från senneolitikum och äldre bronsålder som undersöktes inom RAÄ 108 gör Linn Nordvall en heltäckande sammanställning av halländskt samtida husmaterial och diskuterar med jämförande utblickar problematiken kring när och varför tvåskeppig takbärande konstruktion övergavs till förmån för treskeppig.

Linn gör därefter även en kort redovisning av de 3D-rekonstruktioner av två neolitiska hus från RAÄ 108 som hon presenterade vid EAA (21st annual meeting of the European Association of Archaeologists) i Glasgow

De i texten berörda fornlämningarna. Skala 1: 120 000.
Infällt; läget i södra Halland.

2015 och påvisar hur mycket tydligare förståelsen för husens respektive konstruktion blir med hjälp av denna teknik. Utifrån ett antal mindre undersökningsinsatser under de senaste tjugo åren inom det vendel- och vikingatida gravfältet Stegelhögen (RAÄ 5) i Söndrums kyrkby summerar Per Wranning kunskapsläget kring gravfältet och diskuterar det i ett jämförande perspektiv med såväl de samtida gravarna inom RAÄ 108 som med övrigt halländskt material.

Anders Håkansson lyfter perspektivet och tar ett samlat grepp kring den dynamiska och omvälvande perioden yngre vikingatid–tidig medeltid i Sydsandinavien och diskuterar såväl Hallands som Söndrums varierande roller i det hierarkiska samhället, den gryende danska statsbildningen och kristnandeprocessen.

Avslutningsvis gör Stina Tegnhed en tillbakablick rörande all den publika verksamhet – inte minst skol- och barnverksamhet – som undersökningarna i Söndrum har medfört och lyfter fram hur undersökningens resultat fortsättningsvis förmedlas på plats för dagens och morgondagens Söndrumsbor och besökare.

Trots det samlade Söndrumstemat är artiklarna skrivna som separata artiklar och kan även läsas så. Detta innebär att viss upprepning kan förekomma artiklarna emellan och att hänvisningar ofta görs till äldre rapporter och artiklar istället för till andra bidrag i föreliggande bok. Vi hoppas att detta inte ska störa helhetsintrycket för den som väljer att läsa från pärm till pärm i ett svep. Trevlig läsning!